



VƏTƏN VƏ SEVGİ ŞEİRLƏRİ

Anar Seyidağa Lənkəran ədəbi mühitində yetişmiş, formalaşmış və tezliklə Bakıda -qaynar ədəbi mühitdə də özünü istedadlı bir şair kimi tanıtmışdır.

Onun "Heyf bu sevgidən" şeirlər kitabına ön söz yazan görkəmli nəsir Əlibala Hacıadə hələ 1997 -ci ildə Anarın istedadını yüksək qiymətləndirmiş, ona bir sıra dəyərli məsləhətlərini də əsirgəməmişdi: "Heyf bu sevgidən" kitabını mən məhəbbət nəğməsi kimi şirin-şirin oxudum, sevindim, kövrəldim. Şair sözü böyük sözdü. Onu hər kəsin adının qabağına yazmırlar və hər kəs də bu adı şərəflə qoruyub axıracan saxlamır, saxlaya bilmir. ..Sənə tövsiyəm ancaq budur ki, o nakam sevgi dairəsindən çıx, ətrafına bax; yazılmalı, deyilməli dərdlərimiz çoxdur-onları gör və yaz. Torpağımızdan, taleyimizdən yaz! Onda sən əsl şair kimi qüdrətli olarsan, Anar!"

Anar Seyidağanın ilk iki şeir kitablarında doğrudan da əsas mövzu SEVGİ idi- onun lirik qəhrəmanı incidilmiş bir qəlbin hiss-həyəcanlarını ifadə edir, ondan uzaqlaşan sevgilisinin qayıdışına ümid bəsləyir, özünün həqiqi aşiq olduğunu bəyan edirdi. "Dünyanın ən qərib sevəni" olan bu gənc aşiq öz sevgisində inadkar idi, o, sevgiyə onu yaşadan mənəvi bir qüvvə, istinad kimi baxırdı:

*Sevgimiz dillərə bir məsəl olsun,
İnanma, sevgimdə bir xəzəl olsun.
Dünya başdan-başa qoy gözəl olsun,
Mən səni sevməyə bilmərəm axı!*

Onun sevgi şeirlərinə xas olan və lirik qəhrəmanın-sevən aşıqın xasiyyət və xarakterini ifadə edən ayrılıq həsrəti, kədər və üzüntü halları, bəzən peşimançılıq, bəzən də səmimi etiraflar - Anarın şeirlərində qəmli bir "sevgi dastanı"nı xatırladırdı. Ancaq bu "sevgi dastanı" gec-tez başa çatmalıydı, vüsalla bitməməliydi. Anarın lirik qəhrəmanı elə o zamanlar dərk edirdi ki, sevgi insan həyatının dayaq nöqtəsidir- "hamı yaşamır, hamı..Təkcə sevenlər yaşayır", "Bir az çox yaşamaqçün bir az çox sevmək lazımdır". Sevgi isə təkcə bir qızın eşqilə yaşayıb hicran alovlarında yanmaq ya da onun məhəbbətindən güc alıb həyat yollarında inamla addımlamaq deyil. Vətən sevgisi var, təbiətə vurğunluq var, gözəllikləri duymaq var. Yaşamağın mənasını dərk etmək var. Torpağı sevmək var. Və böyük Azərbaycan sevgisi var.

*Yurd həsrəti didir məni,
Torpaq, gəlim səcdənə mən.
Külümü də itir mənim,
Torpaq, gəlim səcdənə mən.*

Anar Seyidağanın "Salam" şeirində isə təbiətə, onun gözəlliklərinə və konkret olaraq bu gözəlliyi özündə əks etdirən ağaclara böyük sevgisi ifadə olunur. Bu şeirdə İnsan və Təbiət vəhdəti əks olunur. Təbiətin İnsanla, İnsanın Təbiətlə

bağlılığı poeziya həqiqətinə çevrilir.

*Salam, Çinar ağacı,
Uca Çinar, Xan Çinar.
Hay ver ucalığından.
Əsən yələ əyilmə,
Pay ver ucalığından.
Gəldim halallıq alım
Verim xəbər-gedirəm.
Daha da ucalasanq-
Deyə -Əçsger gedirəm.
Salam, Palıd ağacı,
Salam Dəmirağacı.
Salam, Əncir ağacı.*



Anar Seyidağanın ikimininci illərdə yazdığı şeirlər isə onun yaradıcılığında yeni bir dönüşün başlandığını əks etdirir. O, şairin vətənpərvərlik missiyasını düzgün dərk etdiyindən sevgi şeirləri ilə yanaşı, Vətənə həsr etdiyi şeirləriylə də diqqəti cəlb edir.. Ancaq Vətəni bir çox şairlərdən fərqli olaraq standart və şablon ifadələrlə, təşbihlərlə vəsf etmir. Nədir Vətən? Bu müqəddəs kəlmənin poetik izahını Anar belə şərh edir:

*Qızım, sual etdin, düşündüm mən də,
Hikməti, mənası çox-çox dərində,
Dinində. Dilində, nəğmələrində
Özünü tapdınmı-Vətən deməkdir.*

*Övladın boynunda ən müqəddəs haqq
Vətəni qorumaq olmalı ancaq.
Ayağın altında əzdiyin torpaq
Əyilib öpdünmü-Vətən deməkdir.*

Anarın şeirlərində XXI əsrin bir azərbaycanlı-igid, vətənpərvər obrazı diqqəti xüsusilə cəlb edir ki, bu obraz onun yaradıcılığında bir hadisə hesab oluna bilər. Bu obrazın timsalında biz Vətən uğrunda şəhid olan döyüşçülərimizi, Vətəni sevən, onun uğrunda canını belə qurban verən cavanlarımızı, qan yaddaşına sadiq qalan yurddaşlarımızı görürük.

*Qoy bir şəhid qardaşı
Mənə də "qardaş" desin-
Dayanım arxasında
Bütün ömrüm boyunca.*

*Qoy bir şəhid balası
Mənə də "əmi" desin-
Sığavlayım saçını,
Öpə bilim doyunca.*

*Qoy bir şəhid atası
Mənə də "oğul" desin-
Xankəndi yürüşünə
Bayraqdar keçəcəyəm!
Qoy bir şəhid anası
Mənə də "balam" desin-
Onda mən
Ölərəm sənin üçün:
Ölərəm Anam-
Ölərəm Vətən!*

Anar Seyidağanın ikimininci illərdə yazdığı şeirlərin mövzusunə nəzər yetirdikdə, bir rəngarənglik müşahidə edirik. Amma ən əsası odur ki, Anar hər hansı mövzuda yazdığı şeirdə heç bir sözçülüyə, şablona yol vermirdi, şeirin bədii-poetik sanbalına önəm verir. Onun bədii təsvir vaayrı şeirlərində sitələri ilə şeiri hissi-emosional, obrazlı şəkildə ifadə etməsinə ayrı-ayrı şeirlərində tez-tez rast gəlirik.Məlumdur ki, şeir təkcə şairin hansı bir fikri üzərində qurulur, lakin bu fikir quru sillogizmlərlə ifadə olunmamalıdır, burada ağılla hissiyyət, ürəklə ağıl vəhdət təşkil etməlidir. O, "Ana" şeirində Ana ilə Allah arasında bənzərliyi "kəşi" edir, "Belə Allah ola, Sevəsən onu..Anam kimi Allah istəyirəm mən" deyir,. Ümumiyyətlə, onun bir sıra şeirlərində Allaha müraciətlər diqqəti cəlb edir, "gören alın yazıda məndən nə yazıb Allah" sorğusuna gəlir. Hər hansı bir məfhuma poetik mənə vermək bacarığını da xüsusi qeyd etmək lazımdır. "Darıxmaq, nəfəs, quş dili, qızdırma, barmaq, ad və s. sözlər onun şeirlərində poetik mənə kəsb edir.

Anarın son beş ildə yazdığı şeirlərdə fikir-düşüncə poeziyasının aparıcı xəttə çevrildiyini müşahidə edirik. Öncə qeyd etdik ki, şeir təkcə fikir üzərində qurulmur, burada fikirlə hissin-bədiiiliyin vəhdəti olmalıdır. Amma onu da unutmamaq olmaz ki, bir sıra şeirlərdə fikrin aparıcı rolu diqqəti cəlb edir, təbii ki, şairləri ölüm-həyat, varlıq-yoxluq, cənnət-cəhənnəm və s. fəlsəfi fikirlər daha çox maraqlandırır. Bu fəlsəfi fikirlər poeziyada da əks olunur. Və Azərbaycan poeziyası filosof-şairlərin zəngin yaradıcılığı ilə zəngindir.

Anar Seyidağa da bu şairlərin yaradıcılığından təsirləninir. "Çıxır" şeirinə diqqət yetirək:

*Suyu tez quruyar, mənəbə çatmaz,
Hansı çayın qolu axından çıxır.
Dost göyə çəkilib olur alçatmaz,
Düşməni axtarma, yaxından çıxır.*

*Arlı tutar üzün çox güldüyündən,
Hərəsi danışar öz bildiyindən.
Halallıq gəzirdim quş dimdiyindən,
O da bir bağbanın bağından çıxır.*

*Dadını çıxarma daha acının,
Şəklinin əksi yox son əlacının.
Dincəl kölgəsində dar ağacının;
Ha günəş solundan, sağından çıxır.*

Anar Seyidağanın yaradıcılığı - müasir poeziyamızda özünəməxsus fərdi üslubu, yazı manerası ilə diqqəti cəlb etməsi onun gələcək poetik uğurları üçün bir nümunədir.